

פורום אוצר החכמה

<http://forum.otzar.org>

שמורים לכל בני ישראל לדורותם - הגאון העילוי רב"צ כהנא שפירא שליט"א

<http://forum.otzar.org/viewtopic.php?f=27&t=59348>

עמוד 1 מתוך 1 **שמורים לכל בני ישראל לדורותם - הגאון העילוי רב"צ כהנא שפירא שליט"א**

פורסם: ו' אפריל 15, 2022 12:51 pm על ידי איש_ספר

בס"ד

שמורים לכל בני ישראל לדורותם

כתב הרמב"ן בפרשת בא עה"כ "הוא הלילה הזה לד' שמורים לכל בני ישראל לדורותם" שזה הלילה שהיה שמור לשם להוציאם ממצרים, הוא לד'. כלומר מקודש לשמו. "שמורים לכל בני ישראל לדורותם" שישמרו אותו לעבוד בו לפניו באכילת הפסח וזכירת הנסים, ולתת הודאה לשמו, כמו שאמר "ושמרת את החוקה הזאת" ואמר "שמור את חודש האביב", עכ"ל. ובהגדת "מלחמות ד'" להגר"ש אראלי שליט"א (עמ' ו) כתב: ומה שהוסיף הרמב"ן חיוב הודאה, והיכן מצינו מן התורה חיוב הודאה בליל פסח וכו'.

עוד העיר על מש"כ הרמב"ן מהפסוק "שמור את חודש האביב" איך מפרש שם ענין זה של שמירה וכו'.
(א) בפשטות "הלל והודאה" באין כאחד, כמו"ש בשבת כא ע"ב קבעום ימים טובים בהלל והודאה, ובר"מ הל' חנוכה פ"ד ה"י כתב שבנ"ח יש הוספה בשבח האל והודיה לו, ר"ל שיש בנ"ח גם גדר הלל, נוסף על אמירת ההלל במפורש. וכ"נ מהחינוך שבמקום הודאה שנקט הר"מ בסה"מ נקט הלל ושבח.

(ב) ולכאורה יל"פ מצות ההלל שבלייל פסח לפמ"ש בתוספתא מנחות פ"ו ה"ב: ברכת ההלל ושבח ותפילה מעכבות זא"ז. ר"ל שיש לצרף, או גם להקדים לתפילה שבח ולאחר התפילה הלל, והיינו שתיקנו אבות ומודים. וא"כ אם סיפור ההגדה הוא בגדר תפילה כמו"ש"כ לעיל בשם הד"מ, וכתב שלכן נקט הרמב"ן שזכירת הנסים נקראת "עבודה לפניו", לכן מקדימים שבח והוא קידוש היום, אשר בחר בנו כו' ולאחר ההגדה הלל. ויתכן שלכן חילקו את ההלל, כדי שיסיימו התפילה, שנאמרה באופן של הגדה, באמירת הלל עם ברכת הגאולה שהיא "ברכת הלל", ואח"כ נאמר הלל כהודאה בפנ"ע.

(ג) ולפי"ז ההגדה היא בגדר תפילה לא משום שהיא מכלל ההלל שהוא כתפילה כמשמעות השל"ה שהביא שם לעיל, וההגדה מכלל ההלל כמו"ש"כ שם לעיל עפי"ד הבה"ג, אלא ההלל הוא המשך גדר תפילה שיש בהגדה.

(ד) אולם פשטות דברי הרמב"ן כאן לכאורה היא שה"עבודה לפניו" היא רק באכילת הפסח וזכירת יצ"מ בשעה שפסח מצה ומרור מונחים לפניך, וכעין מש"כ הב"ח לגבי כוונה בישיבה בסוכה, למען ידעו וגו'. ואילו ה"הלל והודאה לשמו" הם מצוה בפנ"ע בשעת קיום מצוות הימים טובים באכילת פסחים ונטילת לולב כמו"ש"כ הרמב"ן בסה"מ.
(ה) והנה לשון הרמב"ן כאן היא ע"פ ברכת מעין שבע "לפניו נעבוד כו' ונודה לשמו כו'." "עבודה לפניו" מתייחסת בעיקר לדברים שנעשים מצד הציווי לעסוק בדברי קודש "עבדה בתורתו עבדה במקדשו", והם הקרבן פסח וסיפור יצ"מ, ואילו "הודאה לשמו" מתייחסת בעיקר לדברים שמחשבת ורצון האדם מעירים אותו לעשות לכבוד ד', כהודאה והלל וכמ"ש בפסחים (קטז ע"א) עבדא דמפיק ליה מריה לחירות כו' בעי לאדווי ולשבחיה. אע"פ שגם הודאה עבודה היא, אבל לגבי שאר עבודות ד' היא בגדר בפני עצמו. ("לפניו" ו"לשמו" הם ביסודם ענין אחד ואכ"מ.) ולפי"ז סיפור יצ"מ נקרא עבודה מצד עצמו, גם בלא שייכותו לאכילת פסח.

(ו) [אם נניח שלילה המקודש לחג טעון הלל מה"ת מצד היו"ט, יל"פ שבהיות ליל פסח מצרים כיו"ט בפני עצמו, שהרי איכא למ"ד שרק מחצות י"ד עד יום ט"ו הוזהרו בבל יראה, לכן הוי הלילה בפני עצמו מקרא קודש לקריאת הלל ותפילה כמו"ש"כ הרמב"ן בפרשת אמור בגדר מקרא קודש. (ולמ"ד [תו"ט פ"י מ"ה] שלא הוזהרו באיסורי ומצוות יו"ט כלל, י"ל שעכ"פ איכא "מקרא קודש" להלל.) ולדורות נקבע הלל גם בלילה כמו שנהג ביצ"מ. ועל כך נרמז בכתוב: "ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה", יש חיובי פסח שהם גם מכח החיוב בזמן פסח מצרים. ועי' בית האוצר עמ' 26 ובמנחת אברהם ח"ב עמ' ע"ו וח"ד עמ' קלו.]

(ז) הכתוב שהביא הרמב"ן: שמור את חודש האביב, ר"ל שחלק מההכנה לקדושת ליל ט"ו בעבודת הקרבן והלל הוא ע"י קביעתו בחודש האביב, שבזמן האביב יתעוררו לזכור את זמן יצ"מ, "היום אתם יוצאים בחודש האביב", לכן בא הציווי לעבר את השנה לצורך קביעת הפסח באביב והוא חלק מהשמירה של עבודות הפסח והמצוות שעימו.

**

שמעתי מאמור"ר זצ"ל על התפילה בר"ח הנשמעים בעירך ר"ל כמו"ש: כזיתא פסחא ופקע איגרא.

**

בספר זכר למקדש לאדר"ת זצ"ל (עמ' סא) הקשה על מש"כ רש"י בפסחים לו ע"א לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה, שגומרים עליו את ההלל ואומרים עליו הגדה, ובדף צה ע"ב כתב השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, שאומרים הלל על אכילת פסחים, א"כ מ"ט בפסחים צה ע"ב "אפשר ישראל שוחטים את פסחיהם כו' ואין אומרים את ההלל", מ"ט לא אמרו גם "אפשר ישראל אוכלין את פסחיהם כו'". והנה לדעת הרמב"ן בסה"מ גם אכילת פסחים טעונה הלל מה"ת, והוא נכלל במ"ש שוחטין פסחיהם, אולם גם אם לא נניח כן י"ל שכיון שכבר אמרו הלל על מצות הקרבת הפסח, אי"צ

לומר שוב על מצות אכילתו ועל אכילת מצה שעמו, ורק מצד שהאכילה של פסח ומצה היא חלק מסדר גאולת מצרים, שליל פסח הוא שעת גאולה, יש עימם הלל. ועל חיוב הנוסף בליל פסח אין לומר בלשון תימה "אפשר ישראל וכו'", כי עיקר ההלל על גאולת מצרים כבר אמרו בעת הקרבת הפסח. אמנם הרמב"ן בפסחים קי"ז נקט שאין לך הלל חובה כאכילת פסחים שהוא שעת גאולה והיא עיקר קריאתו של ההלל.

*

בזכר למקדש שם (עמ' סב) הקשה על פרש"י דההלל נאמר גם על המצה, ממ"ש בפסחים קיז ע"ב רביעי גומר עליו את ההלל, ומפרש בגמ' ד' כסי תקינו רבנן דרך חירות, כל חד וחד נעביד ביה מצוה", א"כ מעיקרא היתה אמירת ההלל מתוקנת רק על הכוס בשביל ד' כוסות שנתחייבנו ולא בשביל המצה כלל. י"ל שלשיטת רש"י אין הבדל אם נאמרים קודם אכילת מצה או אח"כ בכל הזמן הראוי למצוות מצה, ואלמלא תקנת ד' כוסות היה ההלל נאמר בין קודם אכילת מצה ובין אח"כ, ומתקנת ד' כוסות נסדר חלק מההלל לאחר אכילת מצה על כוס רביעית.

Re: שמורים לכל בני ישראל לדורותם - הגאון העילוי רב"צ כהנא שפירא שליט"א

פורסם: ב' אפריל 18, 2022 2:20 pm על ידי איש_ספר

הקפצה. נוסח מתוקן.

כל הזמנים הם UTC+03:00
 עמוד 1 מתוך 1
 Powered by phpBB® Forum Software © phpBB Limited
[/https://www.phpbb.com](https://www.phpbb.com)